

BELEID

Beleid Maatschappij tot Nut van 't Algemeen 2024-2029

zoals vastgesteld tijdens de algemene vergadering d.d. 6 april 2024 in Den Helder

Het luisterrijke verleden van het Nut is het waard haar naam ook in de toekomst een zinvolle inhoud te blijven geven!

1. Inleiding

De Maatschappij tot Nut van 't Algemeen (de Maatschappij) is in 1784 opgericht en behoort daarmee tot de oudste verenigingen van Nederland. Het uitgangspunt dat de Maatschappij “onafhankelijk van enige groepering van levensbeschouwelijke, politieke of economische aard” is, werd al aan het eind van de 18de eeuw beschreven en is sindsdien niet verlaten. Het doel van de Maatschappij: “een actieve bijdrage te leveren aan het welzijn van mens en samenleving” wordt door haar en haar leden (de departementen) gerealiseerd. Zij streeft daarbij “naar de grootst mogelijke toegankelijkheid ten aanzien van de deelneming aan de door haar en haar departementen georganiseerde activiteiten”. (Alles volgens de in 2019 herziene statuten van de Maatschappij).

De Maatschappij dient te beschikken over een actueel beleidsplan. Momenteel is dat het beleidsplan 2019-2024. Dat dient in 2024 voor de periode 2024-2029 geactualiseerd te worden. De algemene vergadering van de Maatschappij bepaalt de hoofdlijnen van het beleid.

In de achterliggende periode heeft het maatschappijbestuur enkele malen overlegd met de ad hoc adviescommissie die is benoemd tijdens de algemene vergadering van 22 april 2023. In deze adviescommissie is nagedacht over een conceptbeleid voor de jaren 2024-2029. Dat heeft geresulteerd in dit nieuwe beleidsplan, met veel dank en waardering voor het werk van de leden van de adviescommissie.

2. Huidige situatie Maatschappij – algemeen overzicht

Departementen

De departementen vormen de basis van de vereniging en houden zich bezig met de voorbereiding en uitvoering van activiteiten;

Departementen zijn actief als cultureel departement (activiteiten met een educatief karakter zoals lezingen en cursussen); onderwijsdepartement (Nutsscholen); fondsdepartement (financiële ondersteuning goede doelen) of cursusdepartement (uitsluitend cursussen met een educatief karakter). Er komen ook combinaties voor, bijvoorbeeld een cultureel departement dat ook goede doelen financieel ondersteunt. Voor het volgende overzicht is uitgegaan van de hoofdactiviteit. Per einde 2023 zijn er 48 culturele departementen; 8 onderwijsdepartementen (totaal 17 scholen); 10 fondsdepartementen en 2 cursusdepartementen. Dat zijn in totaal 68 departementen.

Het Maatschappijbestuur constateert dat de departementen goed tot uitstekend functioneren. Zij geven elk op hun eigen manier invulling aan het doel van de Maatschappij. Zij vervullen daarbij een centrale rol. Departementen vertegenwoordigen in hun verscheidenheid de waarde van het

“Nutgevoel” in de lokale gemeenschap en regio’s. De praktijk laat zien dat het enthousiasme van bestuurders van departementen inspirerend werkt om de Nutactiviteiten vorm en inhoud te geven.

Maatschappijbestuur

Het maatschappijbestuur werkt op landelijk niveau met het doel te stimuleren en de kwaliteit van het aanbod van de departementen te bewaken.

Volgens de statuten zijn de volgende taken aan het maatschappijbestuur opgedragen:

1. het regelmatig onderhouden van contacten met de leden (departementen);
2. het voortdurend alert zijn met betrekking tot de vraag of maatschappelijke ontwikkelingen in Nederland of daarbuiten aanleiding geven tot enigerlei binnen de doelstelling der Maatschappij vallende activiteit waarbij nieuwe initiatieven worden gestimuleerd;
3. het onderhouden van contacten met overheidsinstanties en andere organisaties en personen, in het belang van een zo breed mogelijke oriëntatie en van het scheppen en in stand houden van optimale omstandigheden voor het beleid en het werk van de Maatschappij.

In de praktijk faciliteert het maatschappijbestuur de communicatie met de departementen en tussen departementen onderling. In dat verband organiseert zij, naast de algemene vergadering, een landelijke Nutsdag. Voorts maakt zij nieuwsbrieven en onderhoudt en actualiseert zij de website van de Maatschappij. Daarnaast zijn maatschappijbestuurders van tijd-tot-tijd op verzoek van departementen aanwezig bij jubilea of afscheid van bestuurders en reiken zij penningen en bijbehorende oorkondes uit aan personen die zich binnen een departement hebben onderscheiden.

Het maatschappijbestuur draagt zorg voor een goed toezicht op het beheer van de financiën en het archief en zij bewaakt de ANBI-status van de Maatschappij op landelijk niveau. Voorts bewaakt zij de merkinschrijving (het woord “nut” op een blauw veld) om zo de naamsbekendheid van het Nut als merk en traditie levend te kunnen houden.

Verenigingsstructuur

In 2019 is de verenigingsstructuur verder vereenvoudigd en passend gemaakt bij de huidige omvang van de Maatschappij. Zo zijn de centrale districtsraad en de districten als organen van de Maatschappij opgeheven. Desgewenst kunnen departementen zogenoemde ‘regio’s’ instellen die een informeel karakter dragen. In Noord-Groningen en Oost-Groningen is al van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.

Financiën

Het vermogen van de Maatschappij is belegd bij Bank Ten Cate & Cie.

In 2016 hebben de Maatschappij en stichting Jan Nieuwenhuyzenfonds (JNF) een samenwerkingsovereenkomst gesloten met VSBfonds. Het vermogen van JNF is toen overgebracht naar het Nutfonds als “fonds-op-naam” binnen VSBfonds. Het Nutfonds biedt financiële ondersteuning voor activiteiten op lokaal niveau die passen binnen de doelstelling van de Maatschappij en die bij voorkeur door departementen worden aanbevolen.

In 1970 werd door de Maatschappij het JNF in het leven geroepen. Het JNF was bedoeld voor het beheer van bijzondere baten van de Maatschappij. Denk daarbij aan vermogen dat na de beëindiging van departementen en scholen in het JNF werd ondergebracht. Het idee voor het JNF ontstond uit de wil om ‘enige financiële ruggengraat’ te creëren voor de Maatschappij.

3. Uitgangspunten voor een beleidsplan van de Maatschappij

Een beleidsplan van de Maatschappij dient volgens haar statuten inzicht te geven in:

- a. de door de Maatschappij te verrichten werkzaamheden ter verwezenlijking van haar doelstelling: een actieve bijdrage te leveren aan het welzijn van mens en samenleving;
- b. de wijze van werving van inkomsten;
- c. het beheer van haar vermogen en
- d. de besteding van haar vermogen.

Alle bovenstaande en daarmee verband houdende onderwerpen worden hieronder uitgewerkt.

4. Beleidsplan 2024-2029

Werkzaamheden

Welke werkzaamheden verricht de Maatschappij ter verwezenlijking van haar doelstelling: een actieve bijdrage te leveren aan het welzijn van mens en samenleving?

Het zijn vooral de leden (departementen) die elk op hun eigen manier onder de paraplu van de landelijke organisatie invulling geven aan het doel van de Maatschappij. Zij vervullen daarbij een centrale rol. Daarvoor is een transparante, goed functionerende interne organisatie van de Maatschappij voorwaardelijk, waarbij regelmatig contacten worden onderhouden tussen maatschappijbestuur en de leden (departementen). In dat verband worden door het maatschappijbestuur de volgende activiteiten ontplooid.

Website

Haar website is het informatiehart en het publieke geheugen van de Maatschappij. Hier wordt het nieuws over Nutsaangelegenheden gepubliceerd en hier zijn informatie over de algemene vergaderingen en herinneringen aan landelijke Nutbijeenkomsten terug te vinden. De website bevat informatie voor cultuurdepartementen die op zoek zijn naar interessante invullingen van hun programma's. Departementen gebruiken de website om hun programma's en ANBI-gegevens te publiceren. De website vormt een bron van herkenning en inspiratie voor velen. Het maatschappijbestuur zorgt ervoor dat de website actueel blijft en de vindbaarheid (traffic) optimaal. Over het voormalige Nutspand in Edam is een aparte website gemaakt. Deze website, www.Nutspandedam.nl, zal nog actief blijven, conform de voorwaarden bij de verkoop van het Nutspand in 2018.

Digitale nieuwsbrief; Facebook; verder onderzoek gebruik andere sociale media

De digitale nieuwsbrief verschijnt regelmatig. De inhoud wordt gevormd door nieuws van departementen en maatschappijbestuur en door mededelingen en andere zaken die interessant zijn voor (de leden van) de departementen. De digitale nieuwsbrief wordt naar de secretarissen van de departementen gestuurd. Die kunnen de digitale nieuwsbrief verder distribueren naar hun leden. Leden van de departementen kunnen zich heel eenvoudig via de website ook rechtstreeks aanmelden voor de digitale nieuwsbrief. Het maatschappijbestuur beoogt met een goede berichtgeving via digitale nieuwsbrieven de onderlinge band binnen het Nut verder te versterken. Op de Facebookpagina van het Nut worden vaak berichten van departementen in de media gedeeld. Het eventuele nut van het gebruik van andere sociale media wordt verder onderzocht.

Nutsdag

In het eerste decennium van deze eeuw werd aan de algemene vergadering een thematische bijeenkomst gekoppeld. Er waren sprekers en er werd een themamap gemaakt waaruit de departementen konden putten ter inspiratie voor hun eigen programma's. Vanaf 2013 verandert de thematische bijeenkomst in een gezamenlijke excursie met een informele afsluiting. Het onderling inhoudelijk contact tussen de aanwezigen is daarmee enigszins verwaterd en de intensiteit ervan is een toevalligheid geworden. Daarom wordt vanaf 2020 jaarlijks een landelijke Nutsdag met een inhoudelijk cultureel programma gehouden ter bevordering van het onderlinge contact tussen bestuurders van departementen en Maatschappij. Door de departementen wordt met succes invulling aan de Nutsdagen gegeven.

Instellen 'regio's'

Desgewenst kunnen departementen die samenwerking op enig terrein met andere departementen zoeken zogenoemde 'regio's' instellen die een informeel karakter dragen. Zie verder hieronder bij 'Financiële ruimte voor verenigingsactiviteiten' over een eenmalige financiële ondersteuning bij de vorming van een 'regio'.

Welke werkzaamheden verricht de Maatschappij nog meer ter verwezenlijking van haar doelstelling: een actieve bijdrage te leveren aan het welzijn van mens en samenleving?

Initiëren periodieke landelijke thema's

Het maatschappijbestuur zal onderzoek doen naar maatschappelijke ontwikkelingen die aanleiding geven tot enigerlei binnen de doelstelling van de Maatschappij vallende activiteit waarbij nieuwe initiatieven worden gestimuleerd; Deze statutaire opdracht aan het maatschappijbestuur geeft mede invulling aan het hierboven genoemde uitgangspunt voor een beleidsplan. Zij zal op de volgende wijze aan deze opdracht uitvoering geven.

Periodiek (bijvoorbeeld elke 2-4 jaar) zal tijdens de algemene vergadering een landelijk thema worden gekozen waar departementen zich desgewenst bij kunnen aansluiten in de eigen programmering. Werken met eenzelfde thema kan verbinden en maakt dat het Nut zich aan de hand van dit thema kan profileren. Voorbeelden van thema's zijn: democratie, nabuurschap, en kansengelijkheid; dus afgeleiden van de hoofddoelstelling van het Nut. Een thema kan alleen worden gekozen als zich daarbij minimaal vier departementen aansluiten. Een commissie, bestaande uit minimaal vier en maximaal acht bestuursleden en/of leden van departementen, zal in overleg met het maatschappijbestuur een gekozen thema uitwerken ten behoeve van gebruik door de departementen (publiciteit, documentatie, sprekers).

Permanente informatieverschaffing Nutfonds

Het maatschappijbestuur ziet het als een taak permanent informatie te verschaffen over de aanvraagmogelijkheden voor subsidies uit het Nutfonds. Dit om de toegang tot het Nutfonds, voor die projecten die binnen de doelstellingen van het Nut passen, zo breed mogelijk te maken. De Maatschappij zal haar leden (departementen) jaarlijks informeren over het reilen en zeilen van het Nutfonds. Op instigatie van de adviescommissie is in 2018 diverse malen met VSBfonds gesproken om de (aanvraag)procedures beter te laten verlopen omdat de samenleving verandert en dus ook dit beleid steeds aanpassing vergt. Dit heeft tot verbeteringen geleid. Het maatschappijbestuur ziet het mede als haar taak regelmatig contact over het Nutfonds te onderhouden met VSBfonds.

Naamsbekendheid Maatschappij

Het maatschappijbestuur is voornemens te onderzoeken of de Maatschappij in aanmerking komt voor een registratie in het Register Immaterieel Erfgoed tegen de achtergrond van de ontplooiing van

inmiddels 240 jaar educatieve activiteiten door heel Nederland. Op landelijk en lokaal niveau kan het Nut zich hiermee verder profileren. Op landelijk niveau zou aan het Nut-logo toegevoegd kunnen worden: 'sinds 1784'.

Financiën

Algemeen

Het beleid voor de komende jaren heeft financiële consequenties. Het is voor het maatschappijbestuur van primair belang dat het maatschappelijk doel van de vereniging gerealiseerd kan worden met de beschikbare middelen. Ook is er financiële ruimte nodig om de vereniging levensvatbaar en gezond te houden, ook als zich calamiteiten zouden voordoen. Bij een gezonde vereniging zijn inkomsten en uitgaven met elkaar in evenwicht maar een vereniging die bij de tijd wil blijven moet ook durven te investeren. De hierboven al genoemde goede interne communicatie met behulp van digitale nieuwsbrieven, een website en een landelijke Nutsdag waar onderlinge informatie-uitwisseling een levendige vorm krijgt passen bij het Nut. Het zijn verenigingsinitiatieven die geld kosten mede omdat daarvoor ondersteuning ingehuurd moet worden.

Werving van inkomsten

Inkomsten worden geworven uit de contributies van de departementen. Verder kan het rendement van het werkkapitaal dat belegd is bij Bank ten Cate benut worden.

Tegelijkertijd was de contributie-inning een belangrijke kostenpost. Daarom is gezocht naar een vereenvoudiging die tevens zorgt dat er minder administratieve inzet nodig is bij de departementen. Dit heeft ingaande 2019 geleid tot het vastleggen van de contributie voor de toen geldende beleidsperiode en gelijktijdig tot de verlaging van de contributie voor alle departementen. Deze herziening betekende echter dat niet alle departementen in gelijke mate een verlaging hebben ervaren. Een generieke vereenvoudiging in de systematiek brengt dit met zich mee.

Beheer vermogen Maatschappij

Het vermogen van de Maatschappij is voor het grootste gedeelte in op korte termijn opeisbare middelen belegd bij Bank Ten Cate. Het vermogen wordt gesplitst in een algemene reserve van minimaal €500.000 ter verzekering van de continuïteit van de vereniging op lange termijn en een egaliseringsreserve van maximaal €100.000 om jaarlijkse schommelingen in marktwaarde van de beleggingen op te vangen en een resterende exploitatiereserve voor dekking van eventuele tekorten zoals deze uit de meerjarenbegroting volgen.

Financiële ruimte voor verenigingsactiviteiten

Hoewel groei van de vereniging in leden (departementen) er mogelijk in dit tijdsgewricht niet in zit, zou een verdere krimp zo veel mogelijk moeten worden tegengegaan. Het bestuur is er zich van bewust dat dit streven, naast menskracht, soms ook een (beperkte) financiële steun voor departementen noodzakelijk maakt. Die steun in nood zou gevonden moeten worden binnen het verenigingsbudget. Het maatschappijbestuur heeft in dit verband een bedrag van €5000 gereserveerd per beleidsperiode voor ondersteuning van noodlijdende departementen. Het op kracht houden van departementen ligt bij de departementen zelf.

Voor departementen die een regionale samenwerking willen aangaan zoals dat in Noord-Groningen en Oost-Groningen al gebeurt, is een eenmalige tegemoetkoming mogelijk vanuit de Maatschappij.

De jubilea van de departementen worden gehonoreerd met een vaste bijdrage van €400 onder de voorwaarde dat er festiviteiten of activiteiten plaatsvinden met een publiciteitswaarde.

Contributieregeling

In de Algemene Vergadering van 20 april 2019 en bekrachtigd in de Algemene Vergadering van 22 mei 2019, is besloten tot een nieuwe wijze van contributieheffing. Zowel de grondslagen van de contributiehoogte als de wijze van inning zijn ten opzichte van voorgaande jaren gewijzigd.

De grondslag voor cultuurdepartementen wordt gevormd door enerzijds het aantal individuele leden, en anderzijds een vastgestelde staffel. Het begrip adresleden is daarbij komen te vervallen.

Voor wat betreft de wijze van inning is de volgende procedure afgesproken:

- 1) Cultuurdepartementen ontvangen via het landelijk secretariaat een mail-bericht met het verzoek het aantal leden per 1 januari van het contributiejaar vast te stellen en de jaarstukken per e-mail toe te zenden (artikel 7 huishoudelijk reglement)
- 2) Op basis van de gehanteerde staffel kunnen cultuurdepartementen zelf het contributiebedrag bepalen.
- 3) Cultuurdepartementen gaan zonder verder verzoek van het Maatschappijbestuur over tot overmaking op bankrekening van de landelijke vereniging. NL40.INGB.0000.0580.82 ten name van Maatschappij tot Nut van 't Algemeen onder vermelding van naam departement en aantal leden.

De gehanteerde staffel voor contributiejaar is in 2019 voor het laatst als volgt vastgesteld:

- Aantal leden tot en met 50	€ 50,-
- Aantal leden 51 tot en met 100	€ 100,-
- Aantal leden 101 tot en met 200	€ 200,-
- Aantal leden 201 tot en met 300	€ 400,-
- Aantal leden meer dan 300	€ 800,-

Voor Overige Departementen (nadruk op fondsverstrekking) en Nutsscholen is een andere contributiegrondslag vastgesteld. Zij ontvangen een concept factuur met verzoek tot overmaking dan wel correctie indien opgenomen gegevens niet juist zijn.

Jaarlijks wordt de departementen verzocht zorg te dragen voor berekening van de contributie en dit over te maken op NL40INGB.0000.0580.82 ten name van Maatschappij tot Nut van 't Algemeen onder vermelding van de naam van het departement en het aantal leden.

N.B. In de algemene vergadering van 6 april 2024 is besloten dat de staffel met ingang van het contributiejaar 2025 verder verfijnd zal worden door toevoeging van een aantal extra treden. Het maatschappijbestuur zal in de loop van 2024 met een voorstel komen.